

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» «Психологія праці та психологічний супровід освіти дорослих» / «Work Psychology and psychological support adult education»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни «Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника»

Викладач Помиткін Едуард Олександрович – доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу психології праці

Профіль викладача <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Pomytkin.pdf>

Контактний телефон 0934990088

E-mail: Edalex@bigmir.net

Сторінка дисципліни: <http://ipood.com.ua/phd-053/>

Консультації очні *Очні консультації:* за попередньою домовленістю понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації *Онлайн-консультації:* за попередньою домовленістю Viber (+380934990088) в робочі дні з 10.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Організація, проведення та опис дисертаційного дослідження є багатограним, складним процесом у сфері науково-дослідної діяльності. Як показує численний досвід аспірантів, які долучаються до цієї специфічної діяльності, у них виникає ціла низка запитань та проблемних ситуацій, що пов'язані: з етикою взаємодії з науковим керівником, контингентом досліджуваних, керівниками експериментальних майданчиків та ін.; з психологічними труднощами конструктивного подолання об'єктивних та суб'єктивних перешкод у ході проведення та написання наукової роботи; з вирішенням організаційних питань в моментах проведення та захисту дисертаційної роботи.

Слід зазначити, що викладач-дослідник переважно ніколи до цього не зустрічався з подібними труднощами і для успішного проведення й завершення роботи має опанувати специфіку не тільки науково-дослідної діяльності, а й навички коректної етичної взаємодії з іншими учасниками дослідної роботи, науковим консультантом. Ефективність вирішення цих питань сприяє розвитку у пошукувачів вченого ступеню внутрішньої мотивації до дослідницької діяльності, конструктивного подолання труднощів у ході роботи, успішного завершення й захисту дисертації. Таким чином, включення до змісту освітньої програми дисципліни „ Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника” будуть сприяти формуванню у науковців реалістичних уявлень про психологічні особливості дослідницької роботи, розвивати етико-гуманістичні позиції щодо взаємодії викладача-дослідника з науковим консультантом та іншими учасниками дослідницького процесу, допомагати свідомо регулювати складні емоційно-психологічні стани особистості.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника» є підготовка слухачів до науково-дослідної діяльності в галузі психології з проблем освіти дорослих та

формування у них навичок саморефлексії, саморегуляції, конструктивних стратегій подолання труднощів у проведенні науко-дослідної та практичної психологічної діяльності.

Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) науково-дослідна діяльність.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника» є формування наступних компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології праці та психологічного супроводу освіти дорослих, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійної практики;

- **загальна компетентність:**

- **ЗК-7.** Здатність до розуміння процесів освіти дорослих.

- **ЗК-9.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- **ЗК-10.** Здатність до рефлексії власних потреб особистісного та професійного розвитку для свідомого планування фахової діяльності, саморозвитку та самоосвіти.

- **ЗК-11.** Здатність до конструктивної соціальної взаємодії.

- **фахова компетентність:**

- **ФК-8.** Здатність до викладацької діяльності та психологічного супроводу освіти дорослих з використанням інноваційних форм, методів, прийомів роботи.

- **ФК-9.** Здатність до наукового аналізу та дослідження трудових процесів з метою розробки інноваційних засобів оптимізації професійного розвитку дорослих.

- **ФК-11.** Здатність до саморефлексії, самооцінювання, самоконтролю, саморозвитку; моделювання індивідуальної освітньої траєкторії на основі усвідомлення своїх освітніх потреб та перспектив професійно-культурного розвитку.

- **ФК-12.** Здатність визнавати, поважати та керуватися принципами етики взаємодії у науковій, викладацькій та практичній психологічній діяльності; слідувати принципам академічної доброчесності, відповідальності.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) дослідницька діяльність, використання проектів, тренінгових вправ. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Засоби діагностики успішності навчання - усне опитування, тестування, індивідуальні завдання, доповіді та виступи на семінарах.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результатами вивчення дисципліни «Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника» є:

ПРН 10. Здатність здійснювати дослідження проблем трудової діяльності дорослих, ґрунтуючись на знаннях її психологічної структури, етапів та закономірностей розвитку, процесів професійного відбору, кар'єрного зростання.

ПРН 12. Здатність у викладацькій та практичній психологічній діяльності дотримуватись норм професійної етики, принципів і процедур академічної доброчесності прийнятих науковою спільнотою; виявляти лідерські якості, готовність до конструктивності і співпраці в командній роботі, будувати професійні стосунки на принципах поваги, міжкультурної толерантності.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 30

Кількість годин: лекції – 8, практична робота - 2, самостійна робота – 20 год.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	2
самостійна робота	20

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2020-2021	I-II	2, 3	053 Психологія	1/30	2	Залік	Вибіркова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Етико-психологічні та організаційні аспекти підготовки дисертаційної роботи у взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у професійному та особистісному зростанні, має навички самостійної роботи з науковими літературними джерелами, обізнаний із понятійним апаратом освітнього процесу, базовими методологічними і теоретичними засадами психології розвитку, опанував на рівні магістратури дисципліну «педагогічна та вікова психологія».

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період використовуємо комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

При організації освітнього процесу в ІООД імені Івана Зязюна НАПН України майбутні доктори філософії, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення про систему забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктора наук; Положення про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії; Положення про політику академічної доброчесності; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність; Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці; Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості аспірантами.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ 1. Етико-психологічні аспекти взаємодії наукового керівника та викладача-дослідника. Тема 1.1. Фактори успішного захисту дисертаційної праці.	Інтерактивна лекція / Face to face або <i>Online</i> 2 години	Презентація	5, 7	Складання психологічної моделі суб'єктивних факторів впливу на захист дисертації	10 б.	квітень
Згідно з розкладом	Тема 1.2. Узгодженість світоглядних позицій та міжособистісна взаємодія дисертанта з науковим керівником.	Інтерактивна лекція / Face to face або <i>Online</i> 2 години	Презентація, методичні рекомендації	7, 16	Тест життєвих позицій особистості, дискусія	10 б.	квітень
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ 2. Конструктивні способи подолання об'єктивних та суб'єктивних труднощів проведення, написання та захисту дисертаційної роботи. Тема 2.1. Психологічні особливості науково-пошукової діяльності викладача-дослідника.	Інтерактивна лекція / Face to face або <i>Online</i> 4 години	Психологічні тести «Духовний потенціал 1», «Духовний потенціал 2»	9, 12	Підготовка реферату за темою, дискусія, самозвіти	10 б.	жовтень
Згідно з розкладом	Тема 2.2. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних труднощів проведення, написання та захисту дисертаційної роботи та конструктивні стратегії їх подолання.	Практичне заняття 2 години	Класифікація афективних станів особистості	11	Підготовка доповіді за темою семінару, дискусія	10 б.	жовтень

	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	Самостійна робота	методичні рекомендації до самостійної роботи	Література до курсу, інформаційні ресурси	Підготувати проект етичного кодексу здобувача PhD з розділом «Взаємодія здобувача та наукового керівника у роботі над дисертаційним дослідженням»	20 б.	
--	--	-------------------	--	---	---	-------	--

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: усне опитування, тестування, індивідуальні завдання, реферати, дискусії, доповіді та виступи на семінарах.

Форма контролю: залік.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» - здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання завдань є правильним, творчим, демонструє знання матеріалу, проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і колективних завдань;

«добре» - аспірант володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має тезаурус з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні завдань різного типу;

«задовільно»- здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, помилки виправляє за допомогою викладача; враховується наявність конспекту, тезаурусу з дисципліни, виконання різних завдань (дослідницьких, творчо-пошукових тощо) групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» - аспірант дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, пасивно або негативно проявляє себе у виконанні завдань.

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Індивідуальне завдання	Залікова робота	Сума
Модуль I						
T1	T2	T3	T4			
10	10	10	10	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бех І.Д. Від волі до особистості. - К.: Україна-Віта, 1995. - 202 с.
2. Лушин П.В. Экофасилитация в психотерапевтическом и образовательном контекстах: «буферная зона развития», коллективно генерируемый инсайт и неопределенность // Журнал практикующего психолога. – № 14. – 2008. – С. 95 – 104.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма. - М.: Международный гуманитарный фонд Знание , 1996. - 312 с.
4. Помиткіна Л.В., Помиткін Е.О. Психологія праці і відпочинку [для студ. вищ. навч. закл.] / Любов Віталіївна Помиткіна, Едуард Олександрович Помиткін. – К.: ТОВ «Альфа-ПК», 2019. – 322 с.
5. Едуард Помиткін. Етико-психологічні аспекти проблеми впровадження сучасних інформаційних технологій // Соціальна психологія Український науковий журнал.-№1(39), 2010. – С.161-165.
6. Помиткін Е.О. Етико-психологічні аспекти успішної професійної взаємодії між науковим керівником і дисертантом // Педагогічний процес: теорія і практика / Збірник наукових праць. - Випуск 3. - Ч.ІІ - Київ – 2010. – С.242-249.
7. Помиткін Е.О. Міжособистісна взаємодія з науковим керівником як чинник захисту дисертанта / Збірник наукових статей Київського міжнародного університету й Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Серія «Психологічні науки: проблеми і здобутки». Випуск 1. – К.: КиМУ, 2010. – С.157-169.
8. Едуард Помиткін, Любов Помиткіна Миротворча роль освіти у ХХІ столітті / Освіта для миру = Edukacja dla pokoju: зб. наук. пр. : у 2 т. / редкол.: Кремень В.Г. (голова); Коцур В.П., Ничкало Н.Г., Шльосек Ф. (заст. голови); Довгий С.О., Лук'янова Л.Б., Вовк М.П., Котун К.В. (члени редколегії). К.: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2019. – Т.1. – С.254-273.
9. Помиткін Е.О., Рибалка В.В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку: посіб. / Помиткін Е.О., Рибалка В.В.; за ред. Рибалки В.В. – К.: Талком, 2020.– 184 с.
10. Помиткін Е.О. Теоретична модель психологічного супроводу навчання різних категорій дорослого населення / / Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення: монографія / [Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Ігнатівич О.М., Павлик Н.В., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Татаурова-Осика Г.П., Бастун М.В., Іванова О.В., Шевенко А.М. Заєць І.В. Жмурко М.Д.] – Київ, 2019. – с.35-45.
11. Помиткін Е.О. Філогенетичний та онтогенетичний виміри розвитку і навчання особистості / Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення: монографія / [Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Ігнатівич О.М., Павлик Н.В., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Татаурова-Осика Г.П., Бастун М.В., Іванова О.В., Шевенко А.М. Заєць І.В. Жмурко М.Д.] Київ, 2019. – с.14-35.
12. Пряжников Н.Г. Профессиональное и личностное самоопределение. - М.: Изд-во "Институт практической психологии", 1996. - 256 с.

Додаткова

1. Суворова В.В. Психофизиология стресса. - М.: Педагогика, 1975. -383с.
2. Становських З.Л. Психологія професійної кризи дорослих: Монографія. – К.: «Освіта України», 2010. 330 с.
3. Титаренко Т. М. Життєстійкість особистості : соціальна необхідність та безпека : навч. посіб. / Т. М. Титаренко, Т. О. Ларіна. – К. : Марич, 2009. – 105 с.
4. Фонтана Д. Как справиться со стрессом / Перри Г. Как справиться с кризисом: Пер. с англ. М.: Педагогика – Пресс, 1995. – 350 с.
5. Чирков В.И. Межличностные отношения, внутренняя мотивация и саморегуляция // Вопросы психологии, 1997, №3. - С. 102-111.
6. Чирков В.И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека // Вопросы психологии, 1996, №3. - С. 116-132.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека ІПООД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ipood.com.ua/e-library/>
2. Електронна бібліотека Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.